

Co oznaczają symbole przyczyny niepełnosprawności w orzeczeniu

Dokument (orzeczenie) potwierdzający niepełnosprawność do celów poza rentowych, jej stopień (lekki, umiarkowany lub znaczny) oraz wskazania do ulg i uprawnień wydają Powiatowe/Miejskie Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności (pierwsza instancja) oraz Wojewódzkie Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności (jako druga instancja). W tym orzeczeniu zawarte są symbole przyczyny niepełnosprawności, stopnie niepełnosprawności lub wskazania do ulg i uprawnień odzwierciedlają rozpoznanie uszkodzenia lub choroby, która niezależnie od przyczyny jej powstania powoduje zaburzenia funkcji organizmu oraz ograniczenia w wykonywaniu czynności życiowych i aktywności społecznej osoby zainteresowanej lub dziecka.

W aktualnym stanie prawnym zasady orzekania o niepełnosprawności oraz kryteria kwalifikowania do stopnia niepełnosprawności regulują przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046, ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2015 poz. 1110). Zgodnie z treścią § 32 w/w rozporządzenia symbol przyczyny niepełnosprawności oznacza się następująco:

- 1) **01-U – upośledzenie umysłowe** - nazywane dziś raczej niepełnosprawnością intelektualną. W klasyfikacji zaburzeń rozwoju intelektualnego najczęściej używa się kryterium IQ w skali Wechslera, gdzie ze względu na ww. kryterium rozróżniane są trzy rodzaje upośledzenia: lekkie, umiarkowane i znaczne. Czym innym jest jednak medyczna klasyfikacja zaburzeń rozwoju intelektualnego, a czym innym orzekanie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności. Upośledzenie umysłowe zostanie więc orzeczone osobom, które w skali Wechslera mają stopień umiarkowany lub wyższy.
- 2) **02-P – choroby psychiczne**, w tym m.in. zaburzenia psychotyczne, zaburzenia nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym nasileniu, utrwalonymi zaburzeniami lękowymi o znacznym stopniu nasilenia czy zespołami otępiennymi.
- 3) **03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu**, w tym m.in. trwałe uszkodzenie czynności ruchowej jednego lub obu fałdów głosowych, częściowa lub całkowita utrata krtani z różnych przyczyn, zaburzenia mowy spowodowane uszkodzeniem mózgu - wyższych ośrodków mowy, głuchoniemota, głuchota lub obustronne upośledzenie słuchu oraz wiele innych schorzeń powodujących dysfunkcję narządu słuchu lub mowy.
- 4) **04-O – choroby narządu wzroku**, w tym wrodzone lub nabyte wady narządu wzroku powodujące ograniczenie jego sprawności, prowadzące do obniżenia ostrości wzroku w oku lepszym do 0,3 według Snellena po wyrównaniu wady wzroku szklami korekcyjnymi lub ograniczenie pola widzenia do przestrzeni zawartej w granicach 30 stopni;
- 5) **05-R – upośledzenie narządu ruchu**, w tym m.in. wady wrodzone i rozwojowe narządu ruchu, układowe choroby tkanki łącznej, zapalenie stawów z towarzyszącym zapaleniem stawów kręgosłupa, choroby zwyrodnieniowe stawów, choroby kości i chrząstek, nowotwory narządu ruchu czy amputacje oraz wiele innych schorzeń w obrębie narządu ruchu.
- 6) **06-E – epilepsja** w postaci nawracających napadów padaczkowych spowodowanych różnymi czynnikami etiologicznymi lub wyraźnymi następstwami psychoneurologicznymi.

7) 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia, w tym m.in. przewlekłe obturacyjne i ograniczające choroby płuc (np. POChP, mukowiscydoza), zakaźne choroby płuc prowadzące do niewydolności oddechowej, nowotwory płuc i opłucnej, wrodzone i nabyte wady serca, choroba niedokrwienna serca, kardiomiopatie, zaburzenia rytmu serca z zaburzeniami hemodynamicznymi kwalifikującymi co najmniej do II stopnia niewydolności serca według Klasyfikacji NYHA, nadciśnienie tętnicze z powikłaniami, miażdżycę zarostową tętnic kończyn dolnych, niewydolność żył głębokich z powikłaniami pod postacią zapaleń i długotrwałych owrzodzeń i wiele innych.

8) 08-T – choroby układu pokarmowego, np. stany po resekcji żołądka z różnych przyczyn z licznymi powikłaniami, przewlekłe choroby jelit o różnej etiologii, powikłane zespołem złego wchłaniania, przewlekłe choroby wątroby, przewlekłe zapalenie trzustki, nowotwory układu pokarmowego i wiele innych (mukowiscydoza)

9) 09-M – choroby układu moczowo-płciowego, w tym zaburzenia czynności dróg moczowych, choroby nerek, wielotorbielowate zwyrodnienie typu dorosłych, nowotwory układu moczowego i narządów płciowych i wiele innych.

10) 10-N – choroby neurologiczne, w tym naczyniopochodny udar mózgu, guzy centralnego układu nerwowego, pourazowa cerebrastenia i encefalopatia, choroby zapalne ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego, choroby układu pozapiramidowego, choroby rdzenia kręgowego i inne.

11) 11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego (mukowiscydoza)

12) 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przed 16. rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypiami zachowań, zainteresowań i aktywności o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia.

W przepisach regulujących zasady wydawania orzeczeń o niepełnosprawności wyjaśniono, że „symbol przyczyny niepełnosprawności zawarty w orzeczeniu odzwierciedla rozpoznanie choroby, która niezależnie od przyczyny jej powstania powoduje zaburzenia funkcji organizmu oraz ograniczenia w wykonywaniu czynności życiowych i aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej”. Orzeczenie więc może zawierać więcej niż jeden symbol przyczyny niepełnosprawności, nie więcej jednak niż trzy. Ważne jest to, że każdy z symboli zawartych w orzeczeniu niezależnie od pozostałych musi stanowić samodzielną przyczynę niepełnosprawności. Oznacza to, że wszystkie schorzenia uwzględnione w orzeczeniu muszą w porównywalnym stopniu wpływać na zaburzenie funkcji organizmu.

Podstawa prawna

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046, ze zm.)

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2015 poz. 1110).

Magdalena J. Tomczyk